

Werking homeopathie en homeopathische geneesmiddelen

MDDicke, apotheker

Hoewel nog veel onderzocht moet worden en er veel discussie over is, kan de onderstaande stand van zaken weergegeven worden over de werking cq. het werkingsmechanisme van de homeopathie cq. de homeopathische geneesmiddelen.

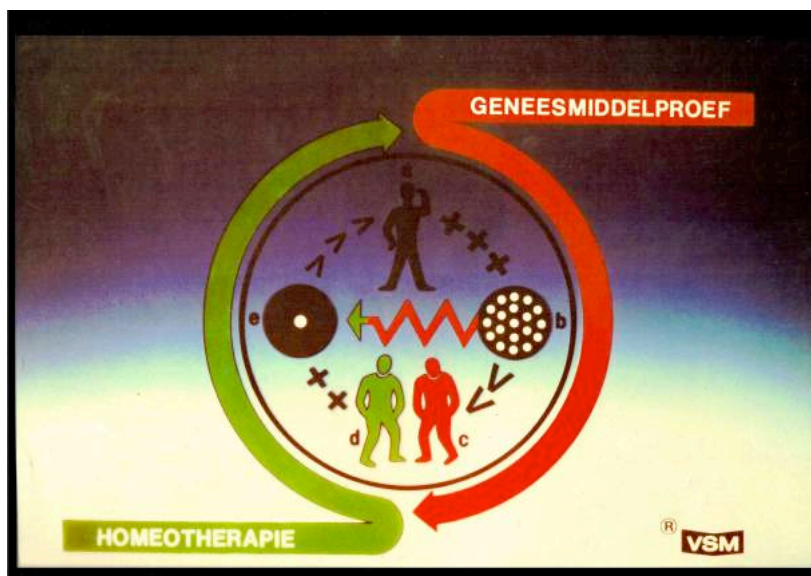

Deze kunstzinnige weergave van het similia beeld in de homeopathie hangt bij VSM Geneesmiddelen bv in de entree. Hij is gemaakt in 1981 door de kunstenaar Mieke Oldenburg ter gelegenheid van de opening van het nieuwe gebouw in Alkmaar. Op de volgende bladzijde vindt u de oorspronkelijke stilistische weergave die uitleg geeft over de samenhang van de basis principes in de homeopathie. Het geeft mooi weer de centrale rol die het similia principe in de homeopathie speelt. We noemen het daarom het similia beeld.

Samenvattend kan gesteld worden dat de homeopathie zich meer en meer ontwikkeld heeft tot een energetische/informatieve¹ geneeswijze. In de eerste plaats is de homeopathie te beschouwen als een prikkeltherapie. Een prikkeltherapie die gebruik maakt van stoffen in verdunningen die net niet meer giftig of schadelijk zijn. Deze verdunningen zijn vervolgens in staat het zelfhelende vermogen van het lichaam aan te zetten tot herstel. Vooral het

¹ Energetische geneeswijze is een geneeswijze waarbij niet met behulp van (sterk) werkende stoffen of materiële middelen wordt gewerkt maar met methoden of middelen die op ons energie/informatie systeem inwerken. Als ik het hier over energetica heb dan zijn dat middelen waar een bepaalde vorm van energie/informatie (ingestraald of via apparatuur) gebruikt wordt waarvan men veronderstelt dat die energie/informatie via het oplosmiddel kan worden overgedragen aan de patiënt. Bij gebruik van het woord energetisch zou je kunnen veronderstellen dat het om een meetbare energie gaat. Maar meestal is er geen sprake van een meetbare energie maar eerder sprake van informatie. Informatie laat zich niet kwantificeren. Bij het potentieële proces in de homeopathie wordt verondersteld dat het gaat om het doorgeven van de informatie (vormkracht) die gekoppeld was aan de oorspronkelijke uitgangsstof. Als je materie verdeelt dan wordt het steeds minder maar als je informatie verdeelt dan wordt dat doorgegeven zonder dat het minder wordt en kan je dus stellen dat het delen van informatie eigenlijk vermenigvuldigen is. Dit om het verschil tussen energetisch en informatief wat duidelijker te maken. Maar wel met de gedachte dat informatie altijd een energetische waarde tot gevolg kan hebben.

gebruik van oertincturen en lage potenties, zoals de D1, D2 en D3 valt hieronder. Maar vanaf de D6, C3 en zeker alle LM en K potenties (bv een reeks van 30K, 200K, MK en 10MK) stimuleren langs energetische/informatieve weg ons zelfherstel. In deze hogere potenties zit nog maar heel weinig van de uitgangsstof en soms in het geheel geen meetbare hoeveelheid². Toch werken ze allemaal op een vergelijkbare manier. In homeopathische kringen wordt wel gedacht dat hoe hoger gepotentieerd hoe sterker het werkt. Dat is te kort door de bocht. Die sterke werking is niet in de zin van een materiële of direct fysieke werking maar is meer te zien als een steeds specifiekere wordend effect. Rakend meer en meer aan de kern van het probleem/ziekte. Dat betekent ook dat de ziekte heel anders is. **Ziekte is een energetische/informatieve verstoring van een zeer uitgebalanceerd systeem.** Door dit systeem met kleine energetische/informatieve prikkels weer in balans te brengen kan herstel optreden. Uitgangspunt is daarbij dat vaak geen sterke tegengestelde prikkels gebruikt moeten worden³ maar zoveel mogelijk gelijkende prikkels. Dat wordt verwoord in één van de uitgangspunten van de homeopathie: het similia principe⁴.

1. De geneesmiddelproof (rode pijl): Het vaststellen van het werkingsbeeld door dit te testen op gezonde vrijwilligers.

Dit is hierboven afgebeeld met poppetje **a** dat het middel **b** krijgt en vervolgens een aantal symptomen laat zien, weergegeven als poppetje **c**.

2. Het similia principe (dat komt neer op het gelijke met het gelijkende genezen)

Dat is weergegeven hierboven als poppetje **d** die heel erg lijkt in zijn klachten op de test met de gezonde proefpersoon.

3. Het gebruik van verdunningen die potenties genoemd worden. En als dat gebeurt op grond van bovenstaande principes dan is sprake van homeotherapie.

De bereiding van de potenties is hierboven weergegeven met de zigzag pijl van **b** naar **a**. Omdat de homeopathie maar met name het similia principe in wetenschappelijke kringen ter discussie wordt gesteld is hier uitgebreid onderzoek naar gedaan.

Het onderzoek

In de eerste plaats is er veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar wat men de klinische werking noemt, hetgeen zoveel betekent als de werking in de

² Volgens onderzoek in 2000 voor de Franse autoriteiten bij het Pasteur Instituut heeft de firma Boiron samen met Dolisos destijds uit het oogpunt van veiligheid vastgesteld dat vanaf een D8 of een 7K potentie al niets meer van het oorspronkelijke materiaal was vast te stellen. Dit gold met name voor virale producten. Er zijn 4 verschillende uitgangsmaterialen getest.

³ De als reguliere geneeswijze bekend staande methode gaat over het algemeen uit van het contraria principe en wil zoveel mogelijk de symptomen wegnemen (corrigeren/bestrijden).

⁴ Similia principe luidt voluit: similia similibus curentur; het gelijke worde met het gelijkende genezen.

praktijk van alle dag. Gebleken is uit al dat onderzoek, tot verrassing van vele onderzoekers, dat de werking aantoonbaar is t.o.v. van placebo werking.

Hiervoor willen we graag verwijzen naar de position paper over het wetenschappelijk onderzoek die u terug kunt vinden op onze website:

<https://www.hahnemann.nl/media/Content/50/position%20paper%20wetenschappelijk%20onderzoek.compressed.pdf>

onder de rubriek “*informatie*” en vervolgens de subrubriek “*onderzoek in de homeopathie*”. Belangrijk is dat de werking (klinische effectiviteit) dubbelblind is aangetoond. Zowel negatieve als positieve resultaten worden besproken. De belangrijkste conclusie is dat het klinisch bewijs van de werking niet onderdoet voor het klinisch bewijs van de werking bij regulier onderzoek.

In de tweede plaats is er veel fundamenteel onderzoek gedaan naar het werkingsmechanisme van de homeopathie. Belangrijk is dat hieruit naar voren komt dat met name het similia principe van de homeopathie, op celniveau is aangetoond. Het similia principe laat ons zien dat in de natuur meerdere uiterst verfijnde regelmechanismen bestaan.⁵

In de film: ***op eigen kracht*** die al in 1998 is gemaakt door VSM Geneesmiddelen bv in samenwerking met Dr. R. Van Wijk is dat ook visueel uitgewerkt in een animatie. Bij ons zelfherstel is op celniveau de vorming van hersteleiwitten betrokken (de zogenaamde heat shock proteins, hsp eiwitten). Bij kleine specifieke prikkels worden die hersteleiwitten sterk gestimuleerd en dat is in feite het geheim van het zelfherstel. En mogelijk ook de verklaring waarom de homeopathie werkt. Bij veel grotere prikkels kunnen die hsp eiwitten eerder geremd worden in hun werking.

Vanuit de vaccinatie weten we dat we een weerstand kunnen opbouwen tegen schadelijke organismen als je die schadelijke organismen afgezwakt van te voren toedient. Maar inmiddels wordt ook steeds duidelijker dat er ook een mechanisme is dat extra herstelcapaciteiten kan oproepen door achteraf, als er al sprake is van een ziekte, nog eens hetzelfde schadelijke organisme toe te dienen (de dosering is daarbij cruciaal). **Er is dus niet alleen preventieve vaccinatie mogelijk maar ook therapeutische vaccinatie.**

En juist van dat laatste mechanisme wordt dus in de homeopathie gebruik gemaakt. Weliswaar worden in de homeopathie bij voorkeur geen meetbare hoeveelheden toegediend en is de dosering over het algemeen teruggebracht tot

⁵ Op het symposium van de stichting VHAN in 2014 heeft Dr. R. van Wijk in een lezing over de laatste ontwikkelingen op het gebied van de homeopathie en het zelfherstellend vermogen dit heel treffend met een mooi voorbeeld verder uitgelegd. Hij noemt dat het **stofzuigersnoerprincipe**. We kennen allemaal deze handige vinding als we het snoer van een stofzuiger hebben gebruikt en dan even een rukje aan het snoer geven om het weer te laten opwinden (herstellen). Je zou dat kunnen vergelijken met het zelfherstel. Als nu dat oprollen stagneert (hetgeen best wel eens gebeurt) dan moet je vooral niet het snoer terug in de stofzuiger willen duwen (reguliere aanpak, gericht op correctie van buitenaf), maar juist even het snoer een klein rukje geven (homeopathische aanpak, kleine dosis gericht op de stimulering van het zelfherstel) en dan kan het zich weer netjes opwinden.

een energetisch/informatief niveau (de hogere potenties). Het blijkt in de praktijk dat het zelfherstellend vermogen (de basis van alle genezing) met name heel goed kan worden aangesproken op een energetisch/informatief niveau. (bv via homeopathie maar ook andere energetische/informatieve therapieën werken op dat niveau.)

In Science magazine van 24 december 2010 stond een opmerkelijk interview met nobelprijswinnaar (2008) Luc Montagnier, viroloog in Frankrijk: "Ik kan niet zeggen dat homeopathie in alles gelijk heeft. Wat ik wel kan zeggen is dat hoge verdunningen van iets niet niets zijn. Het zijn waterstructuren die de originele moleculen nabootsen". Hij toonde in een studie aan dat bepaalde DNA strengen ook in hoge verdunningen (10^{-18}) in staat zijn elektromagnetische golven te induceren. In een film voor de Franse televisie laat hij in 2014 daar een vervolg op zien.

http://www.dailymotion.com/video/x210xke_on-a-retrouve-la-memoire-de-l-eau-avec-le-professeur-luc-montagnier-france-5-juillet-2014_lifestyle

Niet alleen die elektromagnetische golven zijn vast te stellen, maar ook dat deze golven via de computer verzonden kunnen worden. En tenslotte dat water met deze golven behandeld kan worden en dat dit behandelde water in staat is na toevoeging van de juiste eiwitten en een katalysator weer het oorspronkelijk DNA te vormen.

Tenslotte is het interessant dat onderzoek⁶,

<http://hpathy.com/scientific-research/homeopathic-potencies-identified-by-a-new-magnetic-resonance-method-homeopathy-an-energetic-medicine/>

o.a. naar de soort energie die in een homeopathisch geneesmiddel ligt opgeslagen, spreekt van magnetische fotonen die in homeopathische geneesmiddelen aanwezig zijn. Hoewel dit binnen dit kader te ver gaat en hier nog veel meer onderzoek nodig is, zijn toch een paar opvallende resultaten van belang. Het blijkt dat die magnetische fotonen juist bij de hogere potenties zijn vast te stellen. **De metingen laten tot dusver zien dat bv een C1000 en een D1000 of een 1000K (ook wel MK) volledig vergelijkbaar zijn in hun energetische/informatieve eigenschappen. Opvallend is ook dat hand schudden of machine schudden geen verschillende resultaten laat zien.** Ook voor veel homeopathische deskundigen is dat een verrassende conclusie die overigens goed aansluit bij de resultaten van het eerdere genoemde klinische onderzoek. Een van de conclusies van het hier aangehaalde onderzoek van Karin Lenger was dat je alleen stapsgewijs het evenwicht kan aansturen en steeds weer opnieuw moet kijken wat het nieuwe evenwicht is. **Dus is niet te verwachten dat je met 1 middel op 1 moment het probleem/de ziekte kan oplossen.**

⁶ Dr. Karin Lenger: "Homeopathic Potencies identified by a new Magnetic Resonance Method", Subtle Energies and Energy Medicine, April 06 (www.issseem.org Artikel unter Journal, Vol. 15, No 3)

Consequenties voor de therapie

Op grond van de hier veronderstelde werking van homeopathische geneesmiddelen is het langdurig gebruik (langer dan enkele maanden) niet zinvol. Er zal juist steeds opnieuw gekeken moeten worden of de balans/het evenwicht nog verder hersteld moet worden. Dat vraagt om het raadplegen van een deskundige op het gebied van de homeopathie. Zelfmedicatie met homeopathie gedurende korte tijd is als zeer veilig te beschouwen. Maar bij terugkerende klachten moet altijd een deskundige geraadpleegd worden. Bijwerkingen met homeopathische geneesmiddelen in de zin van schadelijke gevolgen of irreversibele veranderingen zullen niet voorkomen. Wel kunnen, door het stimuleren van het zelfherstel, processen op gang komen die als storend worden ervaren. Dat is bv het geval als oude klachten opeens terugkomen. Het aanpassen van de dosering kan dan mogelijk al genoeg zijn. Daar dient dan wel weer een deskundige voor geraadpleegd te worden.

Tegenkrachten

In Der Spiegel van 12 juli 2010 is een uitgebreid artikel verschenen onder de kop: *homeopathie, de grote illusie*. Daarin wordt heel stellig beweerd dat de werking nooit bewezen is en dat het vergoeden van homeopathica en de homeopathische behandeling in feite verboden zou moeten worden. Eerder al verschenen vergelijkbare discussies in de Engelse dagbladen. Vanuit de zorg dat de gezondheidszorg onbetaalbaar is geworden moet iets dat niet bewezen is niet meer vergoed worden, is de gedachte. Nu maakt de hele homeopathie in Duitsland minder dan 1,5% van de gezondheidszorg uit blijkt uit de cijfers. In Nederland is dat minder dan 1%. Maar het artikel wordt gebracht alsof homeopathie een bedreiging is voor de volksgezondheid en eigenlijk in zijn geheel verboden zou moeten worden. Slechts heel kort wordt het meer en meer falende reguliere Duitse gezondheidszorg systeem aangestipt: **slechts 34% van de patiënten in Duitsland vindt de gezondheidszorg goed tot zeer goed.** Aangegeven wordt dat de reguliere zorg op een aantal fronten duidelijk tekort schiet, bv persoonlijke aandacht. **Gezien de geringe kosten van de homeopathie op de totale gezondheidszorg is er ook niets op tegen om dan gewoon niet te vergoeden. Dat is best zelf op te brengen.** We zijn dat in Nederland toch ook al gewend geraakt (homeopathie zit niet in het basispakket maar wordt zelf door de verzekeren in Nederland betaald via de aanvullende verzekering; bovendien worden alle behandelingen belast met 21% BTW). Maar gevreesd moet worden dat dan uiteindelijk de gezondheidszorg kosten nog verder zullen toenemen voor de ziektekostenverzekeraars. **Immers de reguliere sector is een behoorlijke factor (in Nederland factor 3) duurder dan de alternatieve en niet altijd effectiever. Een schot in eigen voet dus.**

Dit wordt bevestigd in het recent gepubliceerde onderzoek van de hoogleraar gezondheidseconomie van de Universiteit van Tilburg Peter Kooreman samen met Dr. Erik Baars: *Huisartsen met kennis complementaire geneeswijzen goedkoper.*

Kent een huisarts ook complementaire geneeswijzen⁷, dan zijn de zorgkosten gemiddeld ongeveer 15 procent lager. Dat komt door zowel minder medicijnen als minder ziekenhuisopnames. Bij patiënten van 75 jaar en ouder met een antroposofische huisarts loopt de kostenbesparing zelfs op tot ongeveer 25 procent.

De onderzoekers vinden geen aanwijzingen dat de patiënten van een complementair werkende arts onvoldoende zorg krijgen. Hun patiënten hebben zelfs een iets hogere levensverwachting dan patiënten van reguliere huisartsen, ook wanneer er wordt gecorrigeerd voor verschillen in sociaal-economische status. Er zijn 150.000 verzekerden in het onderzoek betrokken.

<http://members.ziggo.nl/peterkooreman/gpcs.pdf>

Ten aanzien van de stellige uitspraken dat in een onderzoek van 2005 van Shang e.a. in The Lancet voor eens en altijd is bewezen dat homeopathie niet verschilt van placebo kan gesteld worden dat in 2008⁸ is aangetoond dat bij gebruik van een iets andere keuze van te beoordelen studies (in de studie van Shang wel te verstaan) het omgekeerde bewezen kon worden. In feite was het onderzoek van Shang meer een statistische truc met 8 uitgekozen onderzoeken, dan een echt wetenschappelijk onderzoek. U kunt dat terugvinden in de position paper.

Samenvattende weergave van belangrijke resultaten uit het fundamentele onderzoek en inzichten in het mogelijke werkingsmechanisme

Water

Water speelt een cruciale rol bij de informatie overdracht. Je kan stellen dat zonder water er geen overdracht van informatie kan plaatsvinden. Voor homeopathica in druppels is dat goed voorstelbaar maar moeilijker wordt het bij de korrels, een veel gebruikte afleveringsvorm. Vooralsnog gaan we ervan uit dat ook daar het water de hoofdrol vervult, immers er is altijd een waterhuidje rond de korrels. Daarom wordt ook aangeraden de korrels niet met de hand aan te raken of na aanraking weer terug te doen. Meer uitleg over deze informatie overdracht kunt u vinden in de module: *informatie overdracht in de homeopathie*

<http://www.hahnemann.nl/media/Content/25/Informatie%20overdracht%20in%20de%20homeopathie.pdf>

Verhitten

Gebleken is in vele experimenten dat verhitten de potenties onwerkzaam maakt. Er ligt een grens rond de 80°C, waarboven geen werking meer optreedt (meer precies lijkt de grens bij 72°C te liggen).

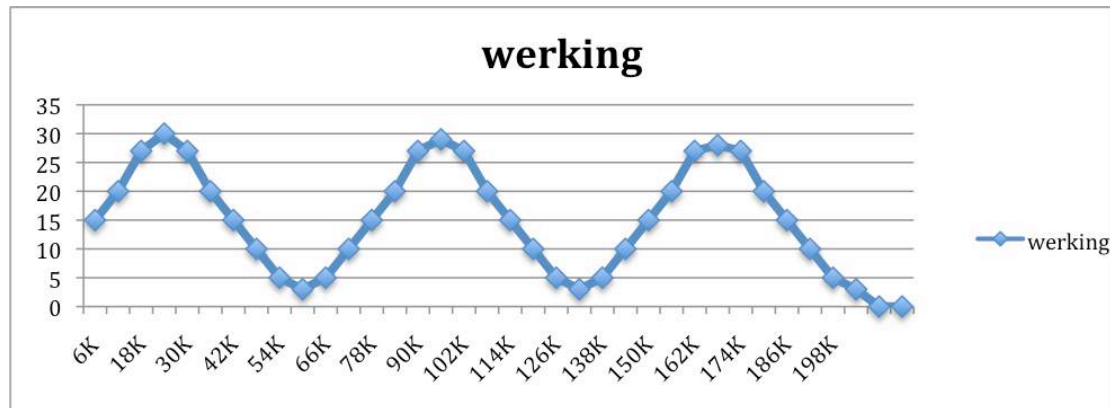
Invriezen of de koelkast heeft geen negatief effect. Ook zwakkere magneetvelden of straling hebben geen negatief effect. Pas bij zeer sterke magneetvelden houdt de werking op te bestaan.

⁷ Onder complementair geneeswijzen worden alle geneeswijzen verstaan die regulier niet erkend zijn, maar wel degelijk een belangrijke aanvulling zijn van zijn behandeling. In Nederland zijn dat met name homeopathie, acupunctuur en o.a. antroposofie.

⁸ Lüdtk R, Rutten ALB. The conclusions on the effectiveness of homeopathy highly depend on the set of analyzed trials, Journal of Clinical Epidemiology 2008;61. Doi:10.1016/j.jclinepi.2008.06.015

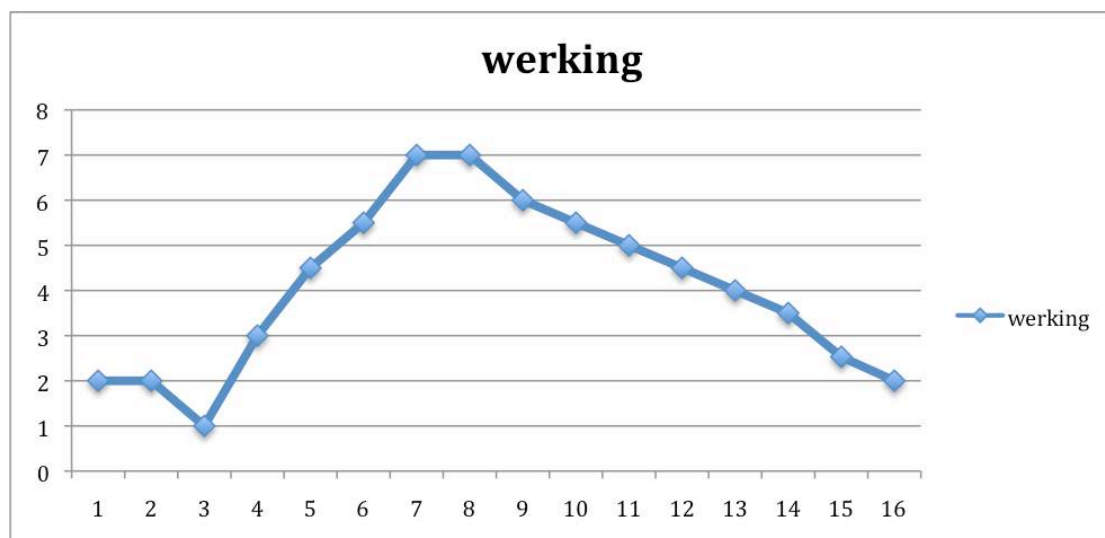
Sinusoidaal werkingsbeeld

Een opvallende eigenschap bij onderzoek naar de werking van reeksen potenties (dosis effect curve) is het afwisselende verloop. Het lijkt erop dat door trapsgewijs te schudden de werking zich opbouwt en daarna weer afbouwt. Dit is het meest opvallende aspect, de dosis effect curve ziet er schematisch als volgt uit: (werkingsverloop in een reeks potenties)

Effect weergave

Uit het fundamentele onderzoek kan ook schematisch een voorstelling gemaakt worden van de duur van de positieve werking na een eerste aanvankelijke korte negatieve werking (die in de homeopathie de beginverergering heet): (werkingsverloop afgezet tegen de tijd in minuten)

Uiteraard kan de werking ook langer aanhouden in de praktijk, maar belangrijk is dat steeds weer een nieuwe evenwichtssituatie ontstaat. Zie ook wat eerder geschreven is op blz 5 (consequenties voor de therapie).

Samenvattende conclusie position paper wetenschappelijk onderzoek:

De in deze paper aangehaalde onderzoeken tonen aan dat er niet alleen een effect verwacht mag worden (meer dan placebo) maar ook dat dit effect vergelijkbaar is met een reguliere aanpak en van hetzelfde niveau qua effect en bovendien dat het verklaard kan worden vanuit het similia beginsel/principe. **Het heeft geen enkele zin om meer onderzoek te doen vanuit het idee dat**

er dan wel enige acceptatie zal plaatsvinden. Het probleem is niet het onderzoek of de kwaliteit of kwantiteit van het onderzoek maar de acceptatie van deze feiten door de op dit moment gezaghebbende wetenschappers en beleidsmakers (zie ook het artikel in Der Spiegel van juli 2010).

Het is daarom uiterst verantwoord om vooruitlopend op deze acceptatie de patiënten van gedegen informatie te voorzien. **Het geven van mondelinge of schriftelijke mededelingen (eis KNMP) dat nog niet afdoende bewezen is dat homeopathische geneesmiddelen een positief effect hebben, werkt alleen maar polariserend. Deze aanpak zou zelfs, als je consequent bent, zover moeten gaan dat ook aan de patiënt moet worden uitgelegd dat reguliere geneesmiddelen voornamelijk palliatief (verzachtend of verlichtend) werken en ook niet in alle gevallen een bewezen werking hebben.** Deze nodeloze polarisatie past niet in een op de patiënt gericht beleid waar juist behoefte is aan een vrije keuze.

In navolging van het advies van de Gezondheidsraad zitten we nog steeds (sinds 1993) te wachten op een coördinatieorgaan tussen de homeopathische beroepsgroepen enerzijds en het reguliere veld en de overheid c.q. overheidsinstellingen anderzijds. Maar zolang we blijven denken in voor en tegenstanders is de patiënt de dupe en missen we de kans op een op de toekomst gericht beleid, dat aandacht besteedt aan de stimulering van het zelfherstellend vermogen.

1. Het stimuleren van het vastgelopen zelfherstel (bv door homeopathie of andere zelfherstel bevorderende therapieën),
2. Het aanvullen van niet via het zelfherstel aan te vullen tekorten (suppletie), denk aan vitamines en voeding.
3. Het corrigeren van de opgetreden ziekte die te ver is voortgeschreden om het zelfherstel nog te stimuleren. (Dit is in feite onze reguliere gezondheidszorg)

Hoe maken we onze gezondheidszorg weer beter?

Op de site van de Hahnemann apotheek http://www.hahnemann.nl/content/Over_Visie.html kunt u onder visie een andere kijk op ziekte en herstel vinden. Hierin vindt u o.a. een visie op een andere behandelingsstrategie. Als iedere arts en patiënt samen voor deze aanpak zouden kiezen zou onze gezondheidszorg er wel eens heel anders uit kunnen zien. De hierboven beschreven stappen zouden doorlopen kunnen worden.

Wanneer het accent in de gezondheidszorg ligt op de correctie, het passief ondergaan van het dure circuit van behandelingsmogelijkheden, zullen de kosten van de gezondheidszorg alleen maar toenemen. Er is minder plaats voor eigen verantwoordelijkheid. Wanneer daarentegen meer accent gelegd zou worden op therapieën die zelfherstel bevorderen, dan verschuift de zorg richting preventie en wordt de actieve inbreng van de patiënt gestimuleerd.

Dit is niet alleen kostenbesparend, maar geeft ook een verdere verdieping van de bestaande, meer op verlichting van symptomen gerichte, (curatieve) gezondheidszorg.

Wilt u hier meer uitgebreid over lezen dan kunt u via onze website het boek: *Helende wegwijzers* gratis downloaden. U kunt het boek ook bestellen via de webshop of gewoon telefonisch. Het kost in gedrukte vorm 7,50 euro.

